

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันการฟ้องร้องแพทย์ที่รักษาผู้ป่วยและก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตร่างกาย มีอัตราเพิ่มขึ้นและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาในการฟ้องคดีอาญาซึ่งทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างแพทย์และผู้ป่วยและก่อความเสียหายให้แก่ระบบการบริการ สาธารณสุขของประเทศจึงมีความพยายามจะหามาตรการทางกฎหมายมาแก้ไขปัญหา เช่น ความพยายามของทางแพทยสภาที่เสนอให้มีกฎหมายที่จะยกเว้นความรับผิดทางอาญาในการกระทำโดยประมาทของแพทย์ โดยแพทย์จะต้องรับผิดทางอาญาในการประกอบวิชาชีพเฉพาะ กรณีที่กระทำโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น

กฎหมายอาญาไทยไม่มีบทบัญญัติสำหรับความรับผิดทางอาญาในการกระทำโดยประมาทและมาตรฐานความระมัดระวังของแพทย์ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำหลักเกณฑ์เรื่องการกระทำโดยประมาทในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรค 4 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การกระทำโดยประมาทได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่” อันเป็นหลักทั่วไปมาใช้วินิจฉัยความประมาทของแพทย์ อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์การกระทำโดยประมาทและมาตรฐานความระมัดระวังของแพทย์ตามกฎหมายไทยก็ยังขาดความแน่นอน ดังนั้นการศึกษาหลักเกณฑ์และมาตรฐานความระมัดระวังในการกระทำโดยประมาททางอาญาของแพทย์ตามกฎหมายต่างประเทศที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับหลักการตามกฎหมายไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพิจารณาหามาตรฐานความระมัดระวังในการกระทำโดยประมาทของแพทย์ และพิจารณาแนวคิดในการยกเว้นความรับผิดทางอาญาในกรณีที่แพทย์กระทำการรักษาผู้ป่วยโดยประมาทเลินเล่อ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์การกระทำความผิดอาญาของแพทย์ทั้งตามกฎหมายไทยและต่างประเทศพบว่า การกระทำโดยประมาทที่จะมีความผิดทางอาญาในประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์เช่นประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกานั้นต้องมีระดับความร้ายแรงมากกว่าความประมาทเลินเล่อในทางแพ่ง โดยอาจกล่าวได้ว่าจะต้องเป็นเรื่องประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (Gross Negligence) หรือประมาทเลินเล่อในระดับที่เรียกว่าประมาทโดยจงใจ (Recklessness) ในขณะที่ประเทศไทยและประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ประเทศอื่นๆนั้นไม่มีข้อแตกต่างระหว่างความประมาทเลินเล่อในทางแพ่งและความประมาทเลินเล่อในทางอาญาอย่างชัดเจนในเรื่องระดับของความร้ายแรง ดังนั้นความประมาทเลินเล่อในทางแพ่งและอาญาจึง

ใช้หลักเกณฑ์คล้ายคลึงกัน แม้การกระทำโดยประมาทของแพทย์จะไม่ใช่การกระทำโดยประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรงก็ถือเป็นความผิดทางอาญาได้

สำหรับมาตรฐานความระมัดระวังของแพทย์นั้นตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าจะเป็นการกระทำโดยประมาททางอาญาได้จะต้องมีระดับความร้ายแรงกว่าการกระทำโดยประมาทเลินเล่อในทางแพ่งซึ่งอาจเรียกว่าการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือการกระทำประมาทเลินเล่อโดยจงใจ การกระทำโดยประมาทของแพทย์ซึ่งจะเป็นความผิดทางอาญาโดยหลักจึงใช้มาตรฐานในทางอัตวิสัย (Subjective Standard) พิจารณาว่าแพทย์ตระหนักรู้ถึงภัยอันตรายนั้นแล้วยังฝืนกระทำหรือไม่ ซึ่งเป็นหลักการมาตรฐานความระมัดระวังของการกระทำประมาทเลินเล่อโดยจงใจตามกฎหมาย อังกฤษและกฎหมายสหรัฐอเมริกา

ในขณะที่มาตรฐานความระมัดระวังของแพทย์ตามกฎหมายของประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์โดยหลักจะพิจารณามาตรฐานในทางภาวะวิสัย (Objective Standard) โดยอาจมีการพิจารณามาตรฐานในทางอัตวิสัย (Objective Standard) ประกอบด้วย เช่นในประเทศเยอรมัน โดยหลักการพิจารณามาตรฐานความระมัดระวังในการกระทำโดยประมาทของแพทย์เป็นการพิจารณามาตรฐานในทางภาวะวิสัย แต่ในกรณีที่แพทย์มีความสามารถสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจะต้องมีการใช้มาตรฐานทางอัตวิสัยมาพิจารณาประกอบด้วย

สำหรับมาตรฐานความระมัดระวังในการกระทำโดยประมาทตามกฎหมายไทยนั้นปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรค 4 โดยการจะพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลใดเป็นการกระทำโดยประมาทนั้นจะต้องพิจารณาว่าบุคคลนั้นได้ใช้ความระมัดระวังต่ำกว่าความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์หรือไม่ กล่าวคือพิจารณาว่าหากบุคคลอื่นอยู่ในภาวะเช่นเดียวกันจะต้องมีความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์อย่างใดแล้ว หากผู้กระทำไม่ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้น หรือใช้แต่ไม่เพียงพอเช่นบุคคลอื่น การกระทำนั้นก็ถือเป็นกระทำโดยประมาท ซึ่งหากนำมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ แพทย์จะต้องใช้มาตรฐานความระมัดระวังในระดับเดียวกับผู้มีวิชาชีพแพทย์ซึ่งอยู่ภายใต้วิสัยและพฤติการณ์เดียวกันกับแพทย์ผู้กระทำการกระทำนั้น ซึ่งจะพบว่ามีความคล้ายคลึงกับการพิจารณามาตรฐานความระมัดระวังของแพทย์ของประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ประเทศอื่นๆ

ประเด็นเรื่องการยกเว้นความผิดทางอาญาในการกระทำโดยประมาทของแพทย์นั้นแนวคิดของประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์เช่นประเทศไทยไม่ได้มีการระบุให้การกระทำโดยประมาทซึ่งจะถือเป็นความผิดอาญาได้นั้นมิได้เฉพาะการกระทำประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงยิ่ง

กว่าความประมาทเลินเล่อในทางแพ่ง นอกจากนี้ในประเทศซีวิลลอว์บางประเทศยังกำหนดให้ ความประมาทเลินเล่อในวิชาชีพเป็นเหตุกรรจ์ที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นด้วย ดังนั้นการ นำแนวคิดของประเทศคอมมอนลอว์ซึ่งใช้กับการกระทำโดยประมาทเลินเล่อทุกกรณีมาใช้เฉพาะ กับการกระทำโดยประมาทของแพทย์ในประเทศไทยโดยให้แพทย์มีความรับผิดชอบทางอาญาในการ กระทำโดยประมาทเฉพาะกรณีที่แพทย์กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงไม่ เหมาะสม การแก้ไขปัญหการฟ้องแพทย์เป็นคดีอาญาจึงควรใช้มาตรการอื่น เช่นการไกล่เกลี่ยข้อ พิพาทหรือการจัดตั้งกองทุนคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการทางการแพทย์เพื่อให้ผู้เสียหาย ได้รับค่าชดเชยที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นการลดโอกาสที่แพทย์จะถูกฟ้องเป็นคดีอาญาไปด้วย